

SAYI : 18745356-101.07.04-E.7686

BAŞVURU NO : 2017/7945

KARAR TARİHİ : 04/05/2018

TAVSİYE KARARI

<u>BAŞVURAN</u>	:	
<u>BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ</u>	:	
<u>BAŞVURUYA KONU İDARE</u>	:	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
<u>BAŞVURUNUN KONUSU</u>	:	Başvuranın 28 Şubat sürecinde görevine son verilmesi nedeniyle çalışmadığı sürelerle ilişkin özlük haklarının verilmesi talebine ilişkindir.
<u>BAŞVURU TARİHİ</u>	:	19.6.2017

I BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

- 1) *Başvuran, Kurumumuza posta yoluyla yaptığı başvurusunda, özetle; 1997 yılında (Mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK) taşra teşkilatının personel ihtiyacını karşılamak üzere açılan sınavın yazılı ve sözlü aşamalarında başarılı olduğunu ve ... iline atamasının gerçekleştirilerek göreve başladığını, 20 ay görev yaptıktan sonra 28 Şubat sürecinde bahsi geçen sınavın iptal edildiği gerekçesiyle görevine son verildiğini, 2013 yılında 6495 sayılı Kanun'un Geçici birinci maddesinin birinci fıkrasına istinaden yeniden görevine döndüğünü, görevine başlayalı 3 yıl olduğunu, ancak görevine yeni başlayan bir memur gibi atamasının yapılması nedeniyle 17 yılının hizmetine sayılmadığını ve özlük haklarından mahrum kaldığını, Bakanlık tarafından açılan görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavlarına yürürlükteki mevzuat gereği giremediklerini, çalışmadığı 1997 ile 2013 arasındaki döneme ilişkin özlük haklarının iadesi için Bakanlığa başvuruda bulunduğunu ancak başvurusunun reddedildiğini ifade ederek; görevde yükselme ve unvan değişikliği hakkının sınavsız olarak kendilerine verilmesini, kadrolarının genel idari hizmetler sınıfına geçirilmesini ve 17 yıllık çalışmadıkları sürenin memuriyetlerine sayılarak sosyal haklarının verilmesini talep etmektedir.*

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ... tarihli ve ... sayılı yazısı ile ... tarihli ve ... sayılı yazısında, özetle;*

2.1) (Mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığınca söz konusu personel sınavında usulsüzlük yapıldığının tespit edilmesi üzerine mahkeme kararına istinaden başvuranın da aralarında bulunduğu kişilerin atamalarının iptal edildiği,

2.2) 6495 sayılı Kanunun Geçici birinci maddesi kapsamında atanmaların açıkta geçen sürelerin hizmetten sayılmasına veya mali haklarının ödenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığı, bu nedenle çalışılmadan geçen sürelerin hizmetinizden sayılarak derece kademe ilerlemesi yapılması imkânının bulunmadığı,

2.3) Bakanlık personeline yönelik görevde yükselme ve unvan değişikliği işlemleri "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği" hükümlerine göre yapıldığı, çalışılmadan geçen sürelerin yönetmelik hükümlerinin uygulanmasında da değerlendirilmesi imkânı bulunmadığı gibi ilgilinin yönetmelikte belirtilen öğrenim gibi diğer şartları da taşıması gerektiği,

2.4) 6495 ve 6518 Sayılı Kanunların Geçici 1 inci maddeleri kapsamında göreve başlatılanların 1997-2013 yılları arasında çalışılmadan geçen sürelerin memuriyette geçmiş gibi sayılmasına ilişkin herhangi bir yasal çalışma bulunmadığı,

ifade edilmiş, konuyla ilgili bilgi ve belgeler Kurumumuza gönderilmiştir.

3) *Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün ... tarihli ve ... sayılı yazısında, özetle;*

3.1) İlgililerin fiilen çalışarak ve aylık ödenmek suretiyle emeklilik keseneği ve kurum karşılığı ödenen sürelerinin (fiilen çalışarak geçen hizmetin yok sayılması mümkün olmadığından) fiili hizmetinden sayıldığı; bu bağlamda, 1997 yılında yapılan sınav sonucu atamaları yapılarak göreve başladıkları, göreve başladıkları tarih ile sınavın iptal edilmesi nedeniyle görevlerine son verildiği tarih arasında fiilen çalıştıkları ve aylıkları ödenip emeklilik keseneği ve kurum karşılıkları gönderilmiş olan sürelerinin fiili hizmet sürelerinden sayıldığı,

3.2) İlgililerin dosyalarının incelenmesinden herhangi bir disiplin cezası sonucu görevlerine son verilmediği, 4455 ve 5525 sayılı Kanunlar kapsamında affedilmedikleri anlaşıldığından, haklarında 5510 sayılı Kanunun geçici 44 üncü ve 51 inci maddeleri uyarınca işlem yapılarak görevlerine son verildiği tarihle, gerek 6495 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi gerekse 6518 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi uyarınca atamalarının yapıldığı tarih arasında geçen sürelerinin fiili hizmet sürelerinden sayılmasına imkan bulunmadığı,

3.3) 6495 ve 6518 sayılı Kanunların geçici 1 nci maddelerinde yer alan hususlar Kurumumuz görev alanına girmediğinden, bu konuda herhangi bir çalışma da yapılmadığı,

3.4) 5510 sayılı Kanuna 6353 ve 6495 sayılı Kanunlarla eklenen geçici 44 ve geçici 51 inci maddeler ile haklarında verilmiş disiplin cezaları 4455 ve 5525 sayılı Kanunlar kapsamında affedilenlerin 28/02/1997-14/02/2005 tarihleri arasında açıkta geçen sürelerinin ne şekilde hizmet alınacağı hükme bağlanmış olup, 6495 ve 6518 sayılı Kanunların geçici 1 inci maddeleri uyarınca atamaları yapılanlar disiplin cezası almak suretiyle görevlerine son verilmediğinden dolayısıyla 4455 ve 5525 sayılı Kanunlar kapsamında affedilmediklerinden aynı kapsamda değerlendirilmelerinin mümkün olmadığı,

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir. Evrak teyidi

<https://ebys.ombudsman.gov.tr/sorgu/sorgula.aspx> adresinden 45V2-ZIS3-8GPL kodu ile yapılabilir.

- 3.5) Esasen, sosyal güvenlik kuruluğu olan Sosyal Güvenlik Kurumunun, mevcut kanunlar ve kanun hükmünde kararnemelerin uygulayıcısı olduğundan konuya ilişkin görüş bildirilmesinin mümkün olmadığı,
- 4) *Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün ... tarihli ve ... sayılı yazısında, özetle;*
- 4.1) 6495 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi ile 6518 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin yasalaşma süreçleri incelendiğinde, ilgili maddelerin Genel Kurul görüşmelerinde, önergeler ile taslak metne dahil edildiği anlaşılmış olup, söz konusu maddelerin gerek yazım ve hazırlık aşamasında, gerekse yasalaşma sürecinde Maliye Bakanlığınca herhangi bir çalışma yapılmadığı,
- 4.2) 4455 sayılı Kanun ile 5525 sayılı Kanun, disiplin cezası sonucunda kamu görevinden çıkarılanlar ile herhangi bir disiplin cezası almış veya disiplin soruşturması devam eden kamu görevlilerini kapsamakta iken, 6495 sayılı Kanun ve 6518 sayılı Kanunla yapılan düzenlemenin kapsamı personel sınavının iptal edilmesi nedeniyle memuriyeti sonlandırılan veya ataması yapılmayanları kapsadığı; bu bakımdan, 4455 sayılı Kanun ve 5525 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeler ile 6495 sayılı Kanun ve 6518 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerin kapsam ve amacı arasında benzerlik bulunmadığı,
- 4.3) Kaldı ki, 4455 sayılı Kanun ve 5525 sayılı Kanunlarda yer verilen “... ilgilere geçmiş süreler için özlük hakları ve parasal yönden herhangi bir talep hakkı vermez ” hükmünün disiplin cezası nedeniyle memuriyetten çıkarılanları değil, diğer disiplin cezaları affedilen kamu görevlilerini kapsadığının düşünüldüğü,
- 4.4) Öte yandan, Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre toplu sözleşme hariç olmak üzere, mali ve sosyal hakların kanunla düzenlenmesi gerektiğinden, memurların ve diğer kamu görevlilerinin herhangi bir mali ve sosyal haktan yararlanabilmesinin, söz konusu hakkın kanunla düzenlenmiş olması veya toplu sözleşmede yer alması halinde mümkün olduğu,
- 4.5) Dolayısıyla, 6495 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi ile 6518 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesiyle yapılan düzenlemelerde, geçmişe dönük mali ve sosyal haklar ödenmez şeklinde bir hükme yer verilmemiş olmasının, bu kapsamda yer alanlara herhangi bir ödeme yapılacağı anlamına gelmediği; nitekim, gerek anılan maddelerde gerekse madde gerekçelerinde geçmişe dönük ödeme yapılmasına yönelik herhangi bir ifadeye yer verilmediği,
- 4.6) Bu itibarla, 6495 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi ile 6518 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesiyle yapılan düzenlemelerin amacı, 14/06/1997 tarihinde yapılan personel sınavında başarı gösterip Devlet memuru olarak atanarlardan, sınavın iptal edilmesi nedeniyle Devlet memurluğu sona erdirilenler ile asil listede olduğu hâlde Devlet memurluğuna atanmayanların Devlet memurluğuna yeniden atanmalarıyla sınırlı olduğundan ve geçmişe dönük olarak ödeme yapılmasına ilişkin herhangi bir hükme de yer verilmediğinden, bu kapsamda olanlara geçmişe dönük ödeme yapılmasına imkan bulunmadığının düşünüldüğü,
- 5) *Devlet Personel Başkanlığının ... tarihli ve ... sayılı yazısında, özetle;*
- 5.1) Kazanılmış hak aylığının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre, Devlet memurunun öğrenim durumu ve hizmet sınıfı gibi hususların değerlendirilmesiyle tespit edilen, memuriyete

giriş derece ve kademesine yine bu kanunda yer alan ilavelerin yapılması suretiyle bulunacak derece ve kademe üzerinden hesaplanan aylık olarak tanımlandığı,

- 5.2) Kazanılmış hak aylığına esas aylık derecesinin ise, 657 sayılı Kanuna tabi olarak geçirilen ya da ilgili mevzuatı gereğince bu kapsamda geçmiş gibi değerlendirilen hizmet süreleri ile öğrenim durumu veya kariyeri dikkate alınarak uygulanan derece veya kademeleri sonucuda ulaşılan derece ve kademe ifade ettiği,
- 5.3) Bu nedenle, Devlet memurlarının memuriyete girmeden ya da memurluktan ayrılarak yapmış olduğu hizmetlerinin kazanılmış hak aylık derece ve kademe hesabında değerlendirilmesi için yasal düzenleme bulunmasının gerektiği, 657 sayılı Kanunun "Tesis edilen sınıflar" başlıklı değişik 36 ncı maddesinde hizmet sınıflarının sayıldığı ve Devlet memurlarının memuriyete girmeden ya da memurluktan ayrılarak yapmış olduğu hizmetlerinin kazanılmış hak aylık derece ve kademesinde ne şekilde değerlendirileceğine ilişkin hükümlere yer verildiği,
- 5.4) Esasen, kamu personel sistemimizde, Devlet memurlarının kazanılmış hak aylığında değerlendirilebilmesi için fiilen çalışılmış olan bir hizmet süresinin gerektiği, bu duruma istisna olarak yapılan düzenlemelerde ise kazanılmış hak aylığında sayılan sürelerin memuriyet hizmet süresinden sayılmadığı, örneğin, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin C fıkrasının sekizinci bendi uyarınca mezkur Kanunun 108 inci maddesinin B fıkrasına göre kullanılan aylıksız izin sürelerinin kazanılmış hak aylık hesabında değerlendirilmekle birlikte, fiili memuriyet hesabında sayılmadığı,
- 5.5) Kamu görevlilerinin mali ve sosyal hakları, belirli dengeler gözetilerek veya tarafların talepleri dikkate alınarak kanunla belirlenmekte olduğu, bu haklarda değişiklik yapılmasının da yasal düzenleme yapılması ile mümkün olduğu,
- 5.6) 6495 sayılı Kanun ve 6518 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa eklenen emekli keseneğine esas aylığa ilişkin hükümlerin Sosyal Güvenlik kurumunun görev alanında bulunması sebebiyle, söz konusu hususta Devlet Personel Başkanlığında yürütülmüş bir çalışma bulunmadığı,
- 5.7) Fiilen çalışılmayan sürelerin "memuriyet hizmetinden" sayılmasına dair yapılacak hukuki bir düzenlemenin, kamu personel sisteminde hakkaniyet ve eşitlik ilkesi ile çalışma barışını bozucu yönde etki edeceği,
- 5.8) Emeklilik sisteminin ve bu sistemde ilgililer lehine yapılan geçmişe yönelik düzenlemelerin, memuriyet statüsüne özgü düzenlemeler ile kıyaslanamayacağı,
- 6) *Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün ... tarihli ve ... sayılı yazısında;* yapılan incelemede, kişilerin görevlerine iade edilmelerine dayanak olan söz konusu geçici maddelerin, 14/06/2013 tarihli kanun teklifi ve 26/06/2013 tarihli kanun tasarısı hakkında milletvekilleri tarafından verilen önerge ile Türkiye Büyük Millet Meclisine arz edildiğinin tespit edildiği; konu hakkında Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğümüzce bir çalışma yapılmadığından herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığı,
- ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7) 2709 sayılı T.C. Anayasası'nın

7.1) “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;

“Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”

7.2) “Genel ilkeler” başlıklı 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.”

8) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”

9) 03/09/1999 tarihli ve 23805 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4455 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Disiplin Cezaları Hakkında Kanun’un birinci maddesinde;

*“23 Nisan 1999 tarihinden önce işlenmiş, Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit veya nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kinci suçlar veya istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma Devlet sırlarını açığa vurma suçları sebebiyle kurumla sürekli olarak ilişik kesilmesi sonucunu doğuran disiplin cezaları ile 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 68 inci maddesinin (e) ve (i) bentlerine ve 69 uncu maddesinin bir ilâ dördüncü fıkralarına göre verilmiş yer değiştirme veya meslekten çıkarma, mülga 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 92 nci maddesinin bir, iki, dört ve altıncı fıkralarına göre verilmiş meslekten çıkarma cezaları hariç olmak üzere; kanun, tüzük ve yönetmelikler gereğince memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bu görevlerde bulunmuş olanlar hakkında verilmiş **disiplin cezaları bütün sonuçları ile affedilmiştir. Ancak bu af, ilgililere geçmiş süreler için parasal yönden herhangi bir talep hakkı vermez.**”*

10) 07/07/2006 tarihli ve 26218 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5525 sayılı Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun’un “Disiplin affının kapsamı” başlıklı birinci maddesinde;

“Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit veya nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı suçlar veya istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçları sebebiyle görevleriyle sürekli olarak ilişik kesilmesi sonucunu doğuran disiplin cezaları ile 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 68 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerine göre verilmiş yer değiştirme cezaları ve 69 uncu maddesine göre verilmiş meslekten çıkarma cezaları ile emniyet hizmetleri sınıfına dahil personel ile çarşı ve mahalle bekçileri hakkında verilen meslekten çıkarma cezaları hariç olmak üzere; kanun, tüzük ve yönetmelikler gereğince memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bu görevlerde bulunmuş olanlar hakkında 23/4/1999

tarihinden 14/02/2005 tarihine kadar işlenmiş fiillerden dolayı verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile affedilmiştir. ... **Disiplin cezalarının affi ilgililere geçmiş süreler için özlük hakları ve parasal yönden herhangi bir talep hakkı vermez.**”

11) 6191 sayılı Kanun’un 10 uncu maddesinin 7 nci fıkrası ile 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa eklenen Geçici 32 nci maddede;

“12 Mart 1971 tarihinden bu Kanunun yayımı tarihine kadar, yargı denetimine kapalı idari işlemler veya Yüksek Askerî Şûra kararları ile Türk Silahlı Kuvvetlerinden **ilişği kesilenler veya vefatları hâlinde hak sahipleri**, bu madde hükümlerinden yararlanabilmek için altmış gün içinde Milli Savunma Bakanlığına başvururlar.

Milli Savunma Bakanı, başvurunun kabulüne veya reddine en geç altı ay içinde karar verir. Milli Savunma Bakanı, hazırlık amacıyla sadece gerekli yazışmaların yapılması hususunda yardımcı olmak üzere gerektiğinde komisyonlar kurabilir ve bu komisyonlara, ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından temsilci çağırabilir. İlgililerin, Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkilerinin kesilmesine esas bilgi ve belgeler Genelkurmay Başkanlığınca en geç altmış gün içinde Milli Savunma Bakanlığına gönderilir.

Başvurunun kabulü hâlinde aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) **Bu kişilerin ilişkilerinin kesildiği tarihten bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen süreleri Türk Silahlı Kuvvetlerinde geçmiş kabul edilir.** Bu süreler karşılığında 5434 sayılı Kanunun mülga 32 nci maddesi ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40 uncu maddesi uyarınca fiili hizmet süresi zammı ve 5434 sayılı Kanunun mülga 36 ncı ve mülga 37 nci maddeleri ile 5510 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi hükümleri dikkate alınarak itibari hizmet süresi zammı verilir. Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkilerinin kesildiği tarih ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih arasındaki dönem içinde **uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak sigorta primi ödenmemiş veya emekli keseneği yatırılmamış olan sürelerine ilişkin kesenek ve kurum karşılıkları ile fiili hizmet süresi zammı ve itibari hizmet süresine ait kurum karşılıkları**, statülerine göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişkilerinin kesildiği tarihten aynı neşetli emsali subay (general olanlar hariç) veya astsubayın (subay olanlar hariç) sınıf, rütbe ve kıdemi üzerinden **Milli Savunma Bakanlığına müracaat ettikleri tarihteki katsayı esas alınmak suretiyle** ilgili Kuvvet Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca **hesaplanarak Sosyal Güvenlik Kurumuna defaten ödenir.** Bu fıkranın (c) bendinin (2) numaralı alt bendi ile (ç) bendine göre araştırmacı kadrolarına atanmalar için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih ile göreve başlama tarihleri arasındaki süreye ilişkin kesenek ve kurum karşılıkları ile fiili hizmet süresi zammı ve itibari hizmet süresine ait kurum karşılıkları, emeklilik keseneğine esas aylık derece ve kademeleri ile ek gösterge rakamları ilgili Kuvvet Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca tespit edilir ve göreve başladığı kamu kurum ve kuruluşları tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna defaten ödenir.

b) **Bu kişilerden statüsüne göre aynı neşetli emsali subay (general olanlar hariç) veya astsubayın (subay olanlar hariç) tamamı emekli olanların kendilerine, bunlardan vefat etmiş olanların hak sahiplerine, statüsüne göre aynı neşetli en son emekli olan emsali subay (general olanlar hariç) veya astsubayın (subay olanlar hariç) emekli olduğu tarihteki sınıf, rütbe ve kıdemi üzerinden, 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış olan toptan ödeme tutarlarının toptan ödeme aldıkları**

tarihte bıraktıkları derece, kademe ve ek gösterge tutarları dikkate alınmak suretiyle Milli Savunma Bakanlığına başvuruda buldukları tarihteki katsayı ve emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait diğer unsurlar üzerinden ve faizsiz hesaplanarak bulunan tutar, kendileri veya hak sahiplerine ödenecek emekli ikramiyesinden mahsup edilir. Emekli ikramiyesinin ihya tutarını karşılamaması hâlinde eksik kalan tutar 48 eşit taksit hâlinde aylıklarından tahsil edilmek ve mülga 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanununun 8 inci maddesi hükmü uygulanmaksızın 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olanlara Milli Savunma Bakanı tarafından verilen karar tarihini takip eden aybaşından itibaren, aylık bağlanması şartlarını haiz olmayanlara ise bu şartları haiz oldukları tarihten itibaren **emekli veya dul ve yetim aylığı bağlanır**. Bunlara Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilişkilerinin kesildiği tarih ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerine karşılık **emekli ikramiyesi ödenir**. Ancak bunlardan, **daha önceden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan aylık veya gelir alanlara, yüksek olan aylık veya gelir bağlanır**.

c) Statüsüne göre aynı neşetli emsali subay (general olanlar hariç) veya astsubayın (subay olanlar hariç) tamamı emekli olmayanlardan;

1) İsteyenlere veya vefat etmiş olanların hak sahiplerine, statüsüne göre aynı neşetli emsali subay veya astsubayın sınıf, rütbe ve kıdemi üzerinden, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış olan toptan ödeme tutarlarının toptan ödeme aldıkları tarihte bıraktıkları derece, kademe ve ek gösterge tutarları dikkate alınmak suretiyle Milli Savunma Bakanlığına başvuruda buldukları tarihteki katsayı ve emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait diğer unsurlar üzerinden ve faizsiz hesaplanarak bulunan tutar, kendileri veya hak sahiplerine ödenecek emekli ikramiyesinden mahsup edilir. Emekli ikramiyesinin ihya tutarını karşılamaması hâlinde eksik kalan tutar 48 eşit taksit hâlinde aylıklarından tahsil edilmek ve mülga 2829 sayılı Kanununun 8 inci maddesi hükmü uygulanmaksızın 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık bağlanması şartlarını haiz olanlara Milli Savunma Bakanı tarafından verilen karar tarihini takip eden aybaşından itibaren, aylık bağlanması şartlarını haiz olmayanlara ise bu şartları haiz oldukları tarihten itibaren emekli veya dul ve yetim aylığı bağlanır. Bunlara Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilişkilerinin kesildiği tarih ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerine karşılık emekli ikramiyesi ödenir. Ancak bunlardan, daha önceden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan aylık veya gelir alanlara, yüksek olan aylık veya gelir bağlanır.

2) **İsteyenler**, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesindeki genel şartları taşımaları kaydıyla, **kamu kurum ve kuruluşlarının araştırmacı unvanlı kadrolarına atanmak üzere** Milli Savunma Bakanlığı tarafından **mali ve sosyal haklarına esas olacak derece, kademe ve rütbeleri belirtilmek suretiyle** Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Anılan Başkanlık tarafından 45 gün içinde kamu kurum ve kuruluşlarına bunların atamaları teklif edilir. Söz konusu teklife ilişkin yazının atamayı yapacak kamu kurum ve kuruluşuna intikalinden itibaren otuz gün içinde ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından atama işlemlerinin yapılması zorunludur. Atama emri ilgiliye atamayı yapan kamu kurum ve kuruluşu tarafından 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. İlgililerin işe başlama sürelerine ve işe başlamama hâlinde yapılacak işlemlere ilişkin olarak 657 sayılı Kanununun 62 nci ve 63 üncü maddelerinin hükümlerinin uygulanmasından atamayı yapan kamu kurum ve kuruluşu sorumludur. Kamu kurum ve kuruluşları atama ve göreve başlatma işlemlerinin sonucunu en geç 15 gün içinde Devlet Personel Başkanlığına bildirir. Bunlara statüsüne göre bu Kanun hükümleri uyarınca karargâhta görevli emsali sınıf, rütbe ve kıdemdeki subay veya

astsubaya ödenmekte olan aylık ve diğer mali haklar (tayın bedeli ve fiilen çalışma karşılığı yapılan ödemeler hariç) ödenir. **Aylıklar, emsalleri esas alınarak her yıl kademe ilerlemesi, her üç yılda bir derece yükselmesi işlemine tabi tutulur.** Bu şekilde yükseltelen aylıklarda, azami rütbe tavanı subaylarda kıdemli albay, astsubaylarda iki kademeli kıdemli başçavuştur. Bunlar bu fıkranın (b) bendi veya (c) bendinin (1) numaralı alt bendi hükümleri çerçevesinde emekliye ayrılabilirler.

ç) Statüsüne göre emsalleri emeklilik hakkı kazanamamış olanlardan isteyenler hakkında da üçüncü fıkranın (c) bendinin (2) numaralı alt bendi hükümleri uygulanır. Üçüncü fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamında ihya talebinde bulunanlardan, bu bentlerin hükümlerine göre yapmış olduğu ihya ile birlikte emekli aylığı bağlanmasına yeterli hizmetlerinin olmaması durumunda, ihya tutarları tebliğ tarihinden itibaren 48 eşit taksit hâlinde Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenir.

d) Bu fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında olanlardan hâlen herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunda çalışanlardan isteyenler, bu madde uyarınca ihdas edilen araştırmacı kadrosuna kurumlarınca atanırlar ve bunlara statüsüne göre bu Kanun hükümleri uyarınca karargâhta görevli emsali sınıf, rütbe ve kıdemdeki subay veya astsubaya ödenmekte olan aylık ve diğer mali haklar (tayın bedeli ve fiilen çalışma karşılığı yapılan ödemeler hariç) ödenir. **Aylıklar, emsalleri esas alınarak her yıl kademe ilerlemesi, her üç yılda bir derece yükselmesi işlemine tabi tutulur.** Bu şekilde yükseltelen aylıklarda, azami rütbe tavanı subaylarda kıdemli albay, astsubaylarda iki kademeli kıdemli başçavuştur. Bunlar bu fıkranın (b) bendi veya (c) bendinin (1) numaralı alt bendi hükümleri çerçevesinde emekliye ayrılabilirler. Kamu kurum ve kuruluşları bu durumdaki personele ilişkin bilgileri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 gün içinde Devlet Personel Başkanlığına bildirirler.

e) **Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, ilgili mevzuatına göre her ne suretle olur-sa olsun evvelce iş sonu tazminatı veya bu mahiyette olmakla birlikte başka bir adla tazminat ödenen süreler ile kıdem tazminatı ya da emekli ikramiyesi ödenmiş olan süreler, bu madde uyarınca yapılacak emekli ikramiyesi ödemesinde esas alınacak sürelerden mahsup edilir.**

f) Bu madde gereği yapılacak her türlü ödemelerle ilgili zamanaşımı süresi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

g) Bu kişilerin varsa öğrenim giderleri borcu tahsil edilmez.

ğ) Bu kişilere, ilişkilerinin kesildiği tarihteki rütbe ve kıdemleri üzerinden emekli kimlik kartı verilir ve bu kişiler emekli Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına tanınan sosyal haklardan genel hükümlere göre yararlanırlar. Ayrıca **bu kişilere, emsali subay ve astsubaylar gibi silah, silah taşıma ruhsatı ve pasaport verilir.**

Bu madde uyarınca yapılacak atamalarda kullanılmak üzere, genel idare hizmetleri sınıfından 5 inci dereceli 2000 adet araştırmacı kadrosu ihdas edilmiştir. Bu kadroları derece değişikliği yapmak suretiyle kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis etmeye, Devlet Personel Başkanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir. Tahsis edilen kadrolar, Bakanlar Kurulu kararında belirtilen kurumlara ait 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvellerin ilgili bölümüne eklenmiş sayılır. 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yer almayan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan isteyenlerin kurumlarınca atanması durumunda ise kurumun statüsüne uygun olarak atama yapılan sayı kadar araştırmacı unvanlı kadro başka bir işleme gerek kalmaksızın

kurumun kadrolarına eklenir. İhdas edilen bu kadrolardan kullanılmayanlar ile herhangi bir nedenle boşalanlar, başka bir işlem yapılmasına gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Buna ilişkin bilgiler ilgili kurumlarca Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.”

- 12) **12/07/2012 tarihli ve 28351 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 40 ncı maddesiyle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na eklenen Geçici 44 üncü maddede;**

“23/4/1999 ile 14/2/2005 tarihleri arasında tabi oldukları personel mevzuatına göre almış oldukları disiplin cezası sonucu memuriyetleri sona erip, 22/6/2006 tarihli ve 5525 sayılı Kanun uyarınca haklarında verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile ortadan kaldırılanların bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde Kuruma müracaat etmeleri halinde ve yaş haddine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla; memuriyetlerinin sona erdiği tarih ile 22/6/2006 tarihi arasındaki dönem içinde uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak sigorta primi ödenmemiş veya emekli keseneği yatırılmamış sürelerine ilişkin kesenek ve kurum karşılığı toplamları, görevden ayrıldıkları tarihteki derece ve kademelerine hizmet olarak sayılacak sürenin her üç yılına bir derece ve her yılına bir kademe verilmek ve öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesindeki yükselebilecekleri dereceleri geçmemek üzere tespit edilecek derece ve kademeleriyle başvuru tarihinde uygulanmakta olan katsayılar esas alınarak belirlenecek emekli keseneğine esas aylık tutarları üzerinden Kurum tarafından hesaplanarak halen çalıştıkları veya kamu görevlisi olarak en son çalışmış oldukları kamu idarelerine bildirilir ve söz konusu tutarlar bu idareler tarafından üç ay içerisinde Kuruma defaten ödenir.

Haklarında verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile 5525 sayılı Kanun uyarınca ortadan kaldırılmış olanlardan memuriyetten çıkarılmış oldukları kuruma yeniden atanmak üzere başvuranların, bu başvurularının ilgili kurumların kayıtlarına geçtiği tarihten başlayarak bu kurumlarda yapılan ilk atamalarının kendilerine tebliği tarihine kadar olan dönem içerisindeki uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak sigorta primi ödenmemiş veya emekli keseneği yatırılmamış süreleri hakkında ise, birinci fıkra uyarınca yapılmış olan derece yükselmesi ve kademe ilerlemeleri saklı kalmak kaydıyla, yukarıdaki fıkra hükümleri çerçevesinde işlem yapılır. Ancak, bu fıkra kapsamına girenlerden ataması bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılmış olanların bu fıkra hükümlerinden yararlanabilmesi için, bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren altı ay içerisinde, bu maddenin yürürlük tarihinden önce atama talebinde bulunduğu halde atama işlemleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra tamamlanacakların ise, atamalarını izleyen altı ay içerisinde Kuruma başvuruda bulunmaları zorunludur.

Bu madde uyarınca ilgililer adına kesenek ve kurum karşılığı ödenmiş olması; birinci fıkrada belirtilen dönem içerisinde ödenmiş olan emeklilik veya malullük aylıkları ya da dul ve yetim aylıkları için kendilerine borç çıkarılmasını, emekli ikramiyesi farkı ve geriye dönük aylık farkı ödenmesini gerektirmez.”

- 13) **02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 41 inci maddesiyle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na eklenen Geçici 51 inci maddede;**

“Geçici 44 üncü madde kapsamında bulunanlardan öngörülen süre içinde başvuru hakkını

kullanmamış olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten 31/12/2013 tarihine kadar Kuruma başvurmaları hâlinde, geçici 44 üncü madde hükümlerinden yararlandırılır.

Geçici 44 üncü madde hükümleri, 28/2/1997 ile 23/4/1999 tarihleri arasında tabi oldukları personel mevzuatına göre almış oldukları disiplin cezası sonucu memuriyetleri sona erip, 8/8/1999 tarihli ve 4455 sayılı Kanun uyarınca haklarında verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile ortadan kaldırılanlar hakkında da aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanır ve anılan maddede öngörülen süreler bu fıkra kapsamında bulunanlar için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlar.”

- 14) 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Geçici birinci maddesinde;**

“(1) Kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü taşra teşkilatı tarafından 14/6/1997 tarihinde yapılan personel sınavında başarı gösterip Devlet memuru olarak atanan ve göreve başlayan ancak daha sonra sınavlarının iptal edilmesi nedeniyle Devlet memurluğu sona erdirilen kişilerin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına müracaat etmeleri hâlinde ve Devlet memuru olabilmek için aranan genel şartları kaybetmemiş olmaları şartıyla, mezkur Bakanlığın taşra teşkilatının durumlarına uygun memur kadrolarına herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın açıktan atamaları yapılır.

(2) ... Bu madde çerçevesinde ataması yapılanlar 1 ay içinde Devlet Personel Başkanlığına bildirilir ve bunlara geçmişe dönük herhangi bir hak sağlanmaz.”

- 15) 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 41 inci maddesiyle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na eklenen Geçici 51 inci maddede;**

“Geçici 44 üncü madde kapsamında bulunanlardan öngörülen süre içinde başvuru hakkını kullanmamış olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten 31/12/2013 tarihine kadar Kuruma başvurmaları hâlinde, geçici 44 üncü madde hükümlerinden yararlandırılır.

Geçici 44 üncü madde hükümleri, 28/2/1997 ile 23/4/1999 tarihleri arasında tabi oldukları personel mevzuatına göre almış oldukları disiplin cezası sonucu memuriyetleri sona erip, 8/8/1999 tarihli ve 4455 sayılı Kanun uyarınca haklarında verilmiş disiplin cezaları bütün sonuçları ile ortadan kaldırılanlar hakkında da aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanır ve anılan maddede öngörülen süreler bu fıkra kapsamında bulunanlar için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlar.”

- 16) 19/02/2014 tarihli ve 28918 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6518 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Geçici 1 inci maddesinde;**

“Kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü taşra teşkilatı tarafından 14/06/1997 tarihinde yapılan personel alımı sınavı sonucunda asil listede yer alan ve sınavın iptal edilmesi nedeniyle; atanma şartlarını haiz olduğu hâlde Devlet memurluğuna atanmayan, Devlet memurluğuna atanıp göreve başlatılmayan kişilerin bu maddenin yürürlüğe

girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına müracaat etmeleri hâlinde ve Devlet memuru olabilmek için aranan genel şartları kaybetmemiş olmaları şartıyla, mezkûr Bakanlığın taşra teşkilatının durumlarına uygun memur kadrolarına herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın açıktan atamaları yapılır.”

düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN'IN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

- 17) Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; ilgililerin geçmişe yönelik haklarının verilmesi için bir kanun tasarısı hazırlaması konusunda ilgili idarelere tavsiyede bulunulması yönünde hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

- 18) Başvuran, özetle, 1997 ile 2013 yılları arasında yoksun kaldığı tüm özlük haklarının iadesi konusunda gerekli incelemenin yapılarak mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmektedir.
- 19) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin demokratikleşme ve ilerleme adımlarını sekteye uğratan en büyük engel askeri darbeler olmuştur. **Türkiye’de her on yılda bir gerçekleştirilen darbeler, milli iradeyi yok ederek, demokrasinin kesintiye uğramasına yol açmıştır.** Askeri darbeler devletle millet arasına mesafeler koyduğu kadar aynı zamanda Peygamber ocağı olarak milletin gönlünde taht kurmuş olan Türk Silahlı Kuvvetleri ile şهادeti en büyük şeref sayan millet arasına da mesafeler koymuş, böylece Türk Milletinin kadim devlet geleneğinin genleriyle oynamayı amaç edinmiştir. Siyasî hayatımızda **27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997** tarihlerinde demokrasiye hukuk dışı müdahaleler yapılmış; hükümetler cebir ve şiddet ya da baskı kullanılarak görevlerinden uzaklaştırılmış; millî iradenin tecelligâhı olan yüce parlamento lağvedilmiştir. Başbakan ve Bakan konumundaki devlet adamları hukuksuz biçimde idam edilmiş, yüz binlerce vatandaşımız mağdur edilmiştir. **27 Nisan 2007** tarihinde emuhtıra olarak adlandırılan bir bildiriyle halkın seçimiyle işbaşına gelen hükümete karşı müdahale teşebbüsünde bulunulmuştur. **Nihayet 15 Temmuz 2016 tarihinde ordu içerisinde ABD’nin Pensilvanya eyaletinde yaşayan Fetullah Gülen’in liderliğini yaptığı Fetullahçı Terör Örgütüne (FETÖ) bağlı bir grup tarafından, TSK içindeki mensupları öncülüğünde askeri darbe girişiminde bulunulmuş, tarihinde ilk defa Türkiye Büyük Millet Meclisi bombalanmış, milletin devletine ve hükümetine sahip çıkmasıyla darbe teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlanmıştır.**
- 20) Darbelerden kurtulmak, insan haklarına dayalı demokratik bir rejim kurmak ve kurumsallaştırmak, her şeyden önce demokrasiye inanan bireylere, sivil toplum örgütlerine ve siyaset kurumuna ve çok boyutlu tutarlı bir mücadeleye bağlıdır. Bugüne kadar yaşanan darbeler, muhtıralar, demokrasi dışı müdahaleler ülkemize ve milletimize büyük acılar yaşatmış, toplumun her kesiminden insanlar bu müdahalelerin mağduru olmuşlardır. Bu süreçlerin toplum ve devlet hayatımız üzerinde meydana getirdiği tahribatın ortaya konulması, maddi ve manevi zararların ve hak ihlallerinin bütüncül bir şekilde giderilmesi büyük önem taşımaktadır. **Ders alınmayan ve oluşturduğu mağduriyetlerin giderilmediği her darbe sonraki darbelere zemin hazırlamaktadır.**
- 21) **Darbecilikle mücadelenin gerçek bir yüzleşme sağlayarak başarılı bir şekilde yapılabilmesi için mağduriyetlerin makul ölçülerde giderilebilmesi gerekir. Darbeci anlayışla mücadelede doğrudan darbenin faili olanlar kadar onlara destek verenlerin de teşhir edilmeleri ve rayiç hukuk esasında değerlendirmeleri önemlidir. Keza hukuk tanımaz bir şekilde**

gerçekleştirilen uygulamalardan mağdur olanların da mağduriyetlerini gidermek, insan hak ve hukuk ihlallerinin telafisini sağlamak önem taşımaktadır. (Meclis Araştırma komisyonu Raporu, Kasım 2012, s.647)

- 22) 28 Şubat post-modern darbesinde de görüldüğü üzere **her darbe girişimi, yayınlanan her muhtıra, siyaset kurumuna yapılan her müdahale, ülkeyi geriye götürmüştür.** Bunun sonucu olarak ülkemiz demokrasi, hukukun üstünlüğü, temel insan hak ve özgürlükleri ve ekonomik refah seviyesi açısından olması gereken seviyeye bir türlü çıkarılamamıştır.
- 23) 1997 yılının Ocak ayı sonunda Sincan Belediyesinin düzenlediği Kudüs Gecesi sonrasında Sincan'da tankların yürütülmesi ile ordunun darbe yapacağı algısı oluşturulmuş, 28 Şubatta ise, "irtica" gündemiyle toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nun "uygulanması beklenen" 18 maddelik kararlar listesi ile Necmettin Erbakan başkanlığındaki Refah-Yol Hükümeti baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Akabinde, Refah Partisi hakkında, "Laik cumhuriyet ilkesine aykırı eylemlerin odağı olduğu" iddiasıyla kapatma davası açılmış, yargı mensupları Genelkurmay Başkanlığı'na çağrılarak kendilerine irtica konusunda brifing verilmiştir. Baskı ve yıldırma amaçlı uygulamalar neticesinde 18 Haziran 1997 tarihinde Necmettin Erbakan istifa etmek durumunda kalmış ve Refah-Yol dönemi sonlanmıştır.
- 24) Kısaca tarihsel arka plana bakıldığında, **hukuk ihlallerinin yaşandığı, temel hak ve hürriyetlerin hukuki alt yapıdan yoksun, siyasi ve ideolojik nedenlerle sınırlandırıldığı** bu süreç resmi olarak 28 Şubat 1997 tarihinden itibaren etkisini daha açık şekilde göstermeye başlamıştır. Bu dönemde "irticaya karşı" başlatıldığı iddia edilen ordu ve bürokrasi temelli sistematik uygulamalar ile **kılık kıyafetlerinden veya dini hassasiyetlerinden ötürü birçok vatandaşımız, başta memurlar ve üniversite öğrencileri olmak üzere mağduriyetler yaşamış; çeşitli haksızlıklara uğramıştır. Kamuda istihdam edilen vatandaşlarımız dini inançları nedeniyle ya disiplin cezası alarak meslekten çıkarılmış ya da istifaya zorlanmış; üniversite öğrencisi olanlar ise, yine ya çıkarma cezası ile yükseköğretim kurumları ile ilişkileri kesilmiş ya da eğitim hayatına son vermek zorunda kalmışlardır.**
- 25) Bu şekilde Refah-Yol Hükümeti döneminde gerçekleştirilen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün taşra teşkilatlarına ilişkin sınav ile Etibank Genel Müdürlüğü'nün müesseselerine ilişkin sınavlar sonucunda başarılı olan kişiler de 28 Şubatta genel olarak hakim olan yaklaşımın hedefi olmuşlardır.
- 26) (Mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra ünitelerinin personel ihtiyacını karşılamak amacıyla, çeşitli sınıf ve unvanlardaki toplan 735 boş kadroya personel alımı için sınav açılmasına ilişkin 26/05/1997 tarihli ve 2576 sayılı Bakanlık Makamı Olur'una istinaden, 14/06/1997 tarihinde onayda belirtilen 34 ilde personel alımı sınavı yapılmış; ancak, yapılan sınavlarda usulsüzlük yapıldığına yönelik yoğun ihbar ve iddialar gerekçe gösterilerek, oluşturulan müfettiş heyeti marifetiyle mahallinde yapılan denetimler sonucunda hazırlanan raporlardaki tespitlere dayanarak, Teftiş Kurulu Başkanlığının teklifi üzerine Bakanlık Makamı tarafından 1997 yılının Kasım ve Aralık aylarında bazı illerde yapılan sınavlar kısmen veya bazı illerde yapılan sınavlar ise tamamen iptal edilmiştir. Böylece, söz konusu sınav sonucuna göre Devlet memuru kadrolarına atanmaya hak kazanan adaylardan, atanarak görevlerine başlayan ve sınavı kazanmış olmakla birlikte henüz ataması yapılmayan toplam 262 kişinin atamaları iptal edilmiş ya da ataması yapılmamıştır.

- 27) Bunun üzerine ataması iptal edilen veya ataması yapılmayan adayların idare mahkemeleri nezdinde açtıkları yürütmeyi durdurma ve iptal davaları sonucunda, bir kısmı idare mahkemelerinin yürütmeyi durdurma ve/veya iptal davaları sonucunda görevlerine iade edilmiş ise de, gerek idare mahkemelerince verilen iptal kararları üzerine idarenin temyiz yoluna gitmesi sonucunda, gerekse idare mahkemelerinin ret kararları üzerine ilgilerin temyiz yoluna gitmeleri sonucunda, Danıştay tarafından verilen kararlarda idare mahkemelerinin iptal kararları bozulmuş veya ret kararları onanmıştır.
- 28) 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi uyarınca, söz konusu sınavda başarı gösterip Devlet memuru olarak atanan ve göreve başlayan ancak daha sonra sınavlarının iptal edilmesi nedeniyle Devlet Memurluğu sona erdirilen kişilerden, Bakanlığın ilanı üzerine müracaat süresi içerisinde başvuranlardan 84 kişinin ataması gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan, 19/02/2014 tarihli ve 28918 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6518 sayılı Kanun'un Geçici 1 inci maddesi uyarınca, söz konusu sınav sonucunda asil listede yer alan ve sınavın iptal edilmesi nedeniyle atanma şartlarını haiz olduğu halde Devlet memurluğuna atanamayan kişilerden, Bakanlığın ilanı üzerine müracaat süresi içerisinde başvuranlardan 73 kişinin ataması gerçekleştirilmiştir.
- 29) Görüldüğü üzere, kanun koyucu 6495 sayılı Kanun'un Geçici birinci maddesinde açık bir şekilde görevine iade edilenlere geçmişe dönük herhangi bir hak sağlanmayacağı hükmüne yer vermiş, 6518 sayılı Kanunda ise geçmişe yönelik haklarının verilmesi yönünde bir hükme yer vermemiştir.
- 30) Anayasa'da yer almayan veya açıkça düzenlenmeyen konulara ilişkin düzenleme yapma yetkisi yasama organına aittir. Bu açıdan, yasama organının bir alanı düzenleme yetkisi, genel ve asli bir yetkidir. Yasama organının düzenleme yetkisinin genel olması, kanuni düzenleme yaparken konu bakımından bir sınırı olmadığını ve Anayasaya aykırı olmamak koşuluyla kanunla her konuda ve dilediği ölçüde ayrıntılı düzenleme yapabileceği; asli olması ise, yasama organının bir konuda doğrudan doğruya yani araya başka bir işlem girmeden düzenleme yapabileceği anlamına gelmektedir. Anayasa Mahkemesi de vermiş olduğu birçok kararında da bu konuya temas etmiş, yasama yetkisinin asli bir yetki olması dolayısıyla yasama organının dilediği alanda düzenleme yapma konusunda takdir yetkisine sahip olduğunu belirtmiştir.
- 31) Kanun koyucu tarafından idarenin nasıl işlem tesis edeceğinin sınırları önceden bir hukuk kuralıyla kesin olarak belirlenmişse, idareye belli bir yönde hareket etme hususunda bir tercih tanınmamışsa veya idareye belli bir tasarrufta bulunması kesin olarak emredilmişse bağlı yetki söz konusudur. İdarenin bağlı yetki içinde tesis ettiği işlemlerde, sebep ve konu unsuru açısından takdir yetkisi söz konusu değildir. İdare, bağlı yetki durumunda her türlü eylem ve işlemlerinde kanun hükümlerine uygun davranmak, kanunun öngördüğü sebebi tespit ettiğinde yine kanunun öngördüğü işlemi yapmak ve kanunun belirlediği sınırları aşmamak zorunda olup, idarenin kanunla yapılan düzenlemelere aykırı işlem tesis etmesinin mümkün olmadığı izahtan varestedir.
- 32) Memurların her türlü özlük haklarının kanunla düzenlenmesi gerektiği yönündeki Anayasa hükmü ve idarenin yasama organı tarafından kanunla verilmemiş bir yetkiyi kullanmasının söz konusu olamayacağı veya kanunda öngörülen sınırların dışına çıkarak kanuna aykırı hareket edemeyeceği ve gerçeği dikkate alındığında, idarenin başvuranın geçmişe dönük haklarının verilmesi yönündeki talebini reddetmesi işleminde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

- 33) Öte yandan, kanun koyucu tarafından 1997 yılında yapılan söz konusu sınavın iptali nedeniyle görevlerine son verilenlerin mağdur olduğu kanaatine varılarak, 2013 yılında çıkardığı 6495 sayılı Kanun ile bu kişilere görevlerine geri dönüş imkanı tanımıştır. Her ne kadar, kanun metninde bu kişilere geçmişe dönük herhangi bir hak sağlanmayacağı açıkça ifade edilmiş olsa da; 5525 ve 4455 sayılı af kanunlarında da benzer bir hüküm yer almasına rağmen, kanun koyucu tarafından, daha sonradan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na eklenen maddeler vasıtasıyla, af kanunlarıyla görevine iade edilenlerin *geçmişe dönük olarak çalışmadıkları süreleri hizmetlerine sayılarak kademe ve derece artışından yaralanmalarının sağlandığı ve bu süreler boyunca sigorta primi ödenmemiş veya emekli keseneği yatırılmamış sürelerine ilişkin kesenek ve kurum karşılığı toplamlarının ilgili kurumlar tarafından ödenmesi* yönünde düzenleme yoluna gidildiği görülmektedir.
- 34) Ayrıca, 6191 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin 7 nci fıkrası ile 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa eklenen Geçici 32 nci madde vasıtasıyla, yargı denetimine kapalı idari işlemler veya Yüksek Askeri Şura kararlarıyla Türk Silahlı Kuvvetlerinden ilişiği kesilenlere, *araştırmacı kadrosuna atanma, görevine son verilme tarihi ile göreve dönme tarihi arasında geçen sürenin kurumda çalışmış gibi kabul edilmesi, kademe ve derecelerinin emsallerine göre hesaplanarak aylıklarının buna göre ödenmesi, çalışılmamış olan döneme ilişkin sigorta primlerinin ve emeklilik keseneklerini ve bunların kurum karşılıklarının kurumlarınca ödenmesi, emekli aylıklarının ve emekli ikramiyelerinin buna göre hesaplanması, vefat etmiş olanların hak sahiplerine ödenecek aylıkların buna göre hesaplanması, diğer sosyal haklardan yararlanma, silah ruhsatı ve pasaport gibi haklardan yararlanma* gibi oldukça ayrıntılı haklar tanındığı görülmektedir.
- 35) Anayasamızın 2 nci maddesinde Devletimizin nitelikleri sayılmış ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış; 5 inci maddesinde Devletin temel amaç ve görevleri sayılarak; kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak; insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak görevlerine yer verilmiştir.
- 36) Devletimizin nitelikleri arasında sayılan *sosyal hukuk devleti*; "insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişinin onurlu bir yaşam sürdürmesi ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirmesi için gerekli koşulları oluşturan, çalışma hayatını geliştirerek ve ekonomik önlemler olarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, milli gelirin adil bir şekilde dağıtılması için gereken önlemleri alan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi gözetken devlettir. Çağdaş devlet anlayışı, sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini, bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılmaktadır.
- 37) Somut olayımızda, 1997 yılında gerçekleştirilen sınav sonucunda atamaya hak kazananlardan, soruşturma başlatılmadan önce ataması yapıp göreve başlayanların bir kısmının müfettiş raporları sonucunda görevlerine son verildiği, bir kısmının ise söz konusu sınavlarla ilgili soruşturma açılması nedeniyle atamalarının bekletildiği ve yine müfettiş raporlarına dayanılarak atamalarının iptal edildiği görülmektedir. Ancak bu kişiler, kanun koyucu tarafından 28 Şubat döneminin hukuksuz uygulamalarının birer mağduru olarak değerlendirilerek 2013 yılında yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanun ile 2014 yılında yürürlüğe giren 6518 sayılı Kanun uyarınca memuriyete iadeleri sağlanmıştır. Aynı şekilde, YAŞ Kararları sonucunda Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilişiği kesilen askerlerin 2011 yılında yürürlüğe giren 6191 sayılı Kanun ile emsalleri ile aynı mali ve özlük haklarına sahip olacak şekilde kamu kurumlarına araştırmacı

kadrosu ile atanma imkanı getirilmiş ve ayrıntıları söz konusu Kanunda yer alan çeşitli haklar tanınmıştır. Bununla beraber, memuriyetlerine disiplin soruşturması sonucu son verilen vatandaşlarımız da 4455 ve 5525 sayılı af Kanunu ile memuriyetlerine iade edilmiş ve 5510 sayılı Kanuna eklenen Geçici 44 ve Geçici 51 inci maddeleri ile kurum karşılıklarının ve emekli keseneklerinin ilgili kurumları tarafından ödenmesi imkanı tanınmıştır. Diğer bir ifadeyle, kanun koyucu tarafından benzer hukuksuz uygulamaların mağdurları olarak görülen bu kişilerin memuriyete dönüşleri sağlanmış, ancak eski silahlı kuvvetler mensuplarına çok ayrıntılı mali ve sosyal haklar tanınmış, disiplin affı Kanunu ile göreve iadesi sağlananlara ise sosyal güvenlik sistemine yönelik imkân sunulmuştur. 28 Şubat dönemi uygulamalarından muzdarip, başvuran durumunda olan SHÇEK mağdurlarının mali ve sosyal haklarına ilişkin olarak ise, herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu kapsamda, yasa koyucu tarafından da benzer sürecin mağduru olarak görülen bu kişilerin her birine benzer nitelikte haklar tanınması **hakkaniyet** gereğidir.

- 38) Asil listede olmakla birlikte ataması iptal edilenlerin ise sınavda başarılı oldukları ve atanma şartlarını haiz olmaları halinde göreve başlatılmaları konusunda haklı bir beklenti içerisinde oldukları açıktır. Bu kişilerin diğerlerinden farkı, atamalarının yapılması esnasında soruşturma açılmış olması ve bu nedenle göreve başlayamamış olmalarıdır. Bu sebeple, bu kişilerin de benzer haklarının iade edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- 39) Bu bağlamda, benzer durumda olan, 1997 yılında yapılan SHÇEK sınavı sonucunda atanmış olmakla birlikte görevine son verilenlerden 6495 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi çerçevesinde görevine dönenlere de, **sosyal hukuk devleti ve hakkaniyet ilkeleri gereğince**, yeni bir yasal düzenlemeyle, geçmişe dönük olarak aynı hakların verilmesini (sigorta primi ve emekli ödeneklerinin kurumlarınca ödenmesini, bu dönemde çalışmış sayılarak kademe ve dereceleri yönünden intibaklarının yapılmasını, diğer sosyal ve özlük haklarının iadesini) teminen, gerekli kanun tasarısı çalışmalarının yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- 40) Yapılan sınav sonucunda asil olarak atanmaya hak kazanmış olmakla birlikte sınavlarının iptal edilmesi nedeniyle atamayanlardan 6518 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi çerçevesinde göreve başlatılanların ise, asil listede yer almaları ve kendi istekleriyle değil idarenin işe başlatmaması nedeniyle görevlerine başlayamamaları göz önünde bulundurulduğunda, yapılacak kanun tasarısı çalışmalarda, ilgililerin bu durumlarının kazanılmış haklarının ihlali olarak değerlendirilmesi halinde, bu kişilerin de geçmişe yönelik haklarının verilmesi hususunun değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.
- 41) Öte yandan, **diğer kurumlarda çalışmakta iken 28 Şubat sürecinde yaşananlar nedeniyle görevlerine son verilenlerden çıkarılan kanunlar uyarınca görevlerine iade edilenler ile yapılan sınavları kazanmakla birlikte atamalarının iptali nedeniyle görevlerine başlatılmayanlardan görevine iade edilenler için de**, ilgili kanunlarda değişiklik yapmak veya kanun tasarısı hazırlamak suretiyle benzer haklarının geriye yönelik olarak verilmesinin hakkaniyet ve eşitlik açısından gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- 42) Bütün bunlara ilaveten, ilgili mevzuat hükümleriyle geri dönüş için verilen başvuru süresinde geçmişe dönük hakların verilmemesi nedeniyle başvuruda bulunmayanların da bulunması ihtimaline binaen, ayrıca düzenlemeden haberdar olmadığı için süresinde başvurmadığından geri dönemeyenlerin veya özlük hakları verilmediği için geri dönmeyi tercih etmeyenlerin de

durumları dikkate alınarak, (sürelili veya süresiz) yeni bir başvuru hakkı verilmesi; bunun yanında, ilgililerin bu geçen sürede (yasanın çıktığı tarihe kadar) bitirdikleri mezuniyetlere göre atanabilecekleri unvanlara doğrudan atanma hakkının verilmesi hususlarının da kanun tasarısı çalışmalarını sırasında da göz önünde bulundurulmasında da fayda mülahaza edilmektedir.

- 43) **Bu çerçevede, Kurumumuzca yapılan inceleme neticesinde,** sosyal hukuk devleri ve hakkaniyet ilkeleri gereğince ilgililerin geçmişe yönelik haklarının verilmesi için bir kanun tasarısı hazırlaması konusunda ilgili idarelere tavsiyede bulunulması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

- 44) İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; Kurumumuzca talep edilen bilgi ve belgelerin idare tarafından süresi içinde gönderildiğinden "*kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi*" ilkesine uygun hareket ettiği; ancak, başvuranın talebini reddederken bu işlem karşısında hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğinin göstermemiş olması sebebiyle "*karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi*" ilkesine uymadığı tespit edilmiş olup, idareden bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

- 45) 6328 sayılı Kanunun "Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması" başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilememesi gerekçesi, dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu ve yargı yolu başvurana ... tarihli ve ... sayılı yazı ile bildirilmiştir.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre,

Sosyal hukuk devleti ve hakkaniyet ilkeleri gereğince başvuru sahibinin ve aynı durumda olanların geçmişe dönük haklarının verilmesi için kanun tasarısı hazırlaması yönünde **BAŞBAKANLIĞA ve AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; **BAŞBAKANLIK ve AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI** tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **başvurana** ve gereği için **BAŞBAKANLIĞA ve AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞINA** tebliğine, bilgi için ise **ADALET BAKANLIĞINA, SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA ve DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞINA** gönderilmesine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi